

3. Узун В.Я. Российская политика поддержки сельского хозяйства и необходимость ее корректировки после вступления в ВТО / В.Я. Узун // Вопросы экономики. – 2012. – № 10 – С.132-149.
4. Чапко І. Сучасна політика підтримки сільського господарства в Україні (аналіз та пропозиції) [Електронний ресурс] / І. Чапко, І. Кобута. – К. : Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки. – Режим доступу : http://www.un.org.ua/brc/ua_wdp_src/strategy_support_UKR_.pdf.
5. Розвиток аграрного виробництва як передумова забезпечення продовольчої безпеки України: аналітична доповідь / за ред. Я.А. Жаліла. – К. : НІСД, 2011. – 39 с.
6. Українська модель аграрного розвитку та її соціоекономічна переорієнтація : наук. доп. / О.М. Бородіна, В.М. Геєць, А.О. Гуроров та ін. ; за ред. В.М. Гейця, О.М. Бородіної, І.В. Прокопи ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозів. – К., 2012. – 56 с.
7. Комарова І.В. Государственная поддержка аграрного сектора России и Украины: сравнительный анализ с использованием международных показателей [Электронный ресурс] / И.В. Комарова // Научный журнал КубГАУ. – 2010. – № 55(01). – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/gosudarstvennaya-podderzhka-agrarnogo-sektora-rossii-i-ukrainy-sravnitelnyy-analiz-s-ispolzovaniem-mezhdunarodnyh-pokazateley>
8. Діброва А.Д. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: теорія, методологія, практика / А.Д. Діброва. – К. : ВПД „Формат”, 2008. – 488 с.

References

1. Borshch, A.H. (2009), “Budgetary support of the agrarian sector in the conditions of transformation processes in economy of Ukraine”, *Ekonomika APK*, no. 2, pp. 111–116.
2. Burakovskiy, I. and Movchan, V. (2011), *Otsinka potreb Ukrainy u haluzi spryannia mizhnarodnoi torhivli: Vplyv torhovelnoi polityky na liudskiy rozvytok* [The needs assessment of Ukraine in the field of promotion of international trade: Influence of trade policy on human development], *Analitychno-doradchyi tsentr Blakytnoi strichky*, Kyiv, Ukraine, 128 p.
3. Uzun, V.Ya. (2012), “Russian politics of support to agriculture and the need for its adjustment after WTO accession”, *Voprosy ekonomiki*, no. 10, pp. 132-149.
4. Chapko, I. and Kobuta, I. The current agricultural support policies in Ukraine (analysis and proposals), available at: http://un.org.ua/brc/ua_wdp_src/strategy_support_UKR_.pdf.
5. Zhalilo, Ya.A. (2011), *Rozvytok ahrarnoho vyrobnytstva yak peredumova zabezpechennia prodovolchoi bezpeky Ukrainy: analitychna dopovid* [The development of agrarian production as the precondition ensuring food security of Ukraine: analytical report], NISD, Kyiv, Ukraine, 39 p.
6. Borodina, O.M., Heiets, V.M., Hutorov, A.O. etc. (2012), *Ukrainska model ahrarnoho rozvytku ta yii sotsioekonomichna pereoriientatsiia* [Ukrainian model of agrarian development and its socio economic the reorientation], NAN Ukrainy, In-t ekon. ta prohnnozuv, Kyiv, Ukraine, 56 p.
7. Komarova, I.V. (2010), “The state support of the agricultural sector of Russia and Ukraine: a comparative analysis using of international indicators”, *Nauchnyy zhurnal KubGAU*, no. 55(01), available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/gosudarstvennaya-podderzhka-agrarnogo-sektora-rossii-i-ukrainy-sravnitelnyy-analiz-s-ispolzovaniem-mezhdunarodnyh-pokazateley>
8. Dibrova, A.D. (2008), *Derzhavne rehuliuвання silskohospodarskoho vyrobnytstva: teoriia, metodolohiia, praktyka* [The state regulation of agricultural production: theory, methodology, practice], VPD „Format”, Kyiv, Ukraine, 488 p.

УДК 330.341.1(061.1ЄС+477)

Полякова Ю.В.,
к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Львівська комерційна академія

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЄС ТА УКРАЇНИ

Poliakova J.V.,
cand.sc.(econ.), assistant professor of department
of international economic relations
Lviv Academy of Commerce

COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF INNOVATION ACTIVITY IN THE EU AND UKRAINE

Постановка проблеми. Беручи до уваги сучасні тенденції економічного розвитку, уряди країн ЄС посилюють увагу до проблем інноваційної діяльності, яка вважається важливим фактором забезпечення конкурентоспроможності країни на світовому ринку. У зв'язку з цим, головними характеристиками економіки ЄС виступають інтелектуалізація та інформатизація, які є похідними від науки та науково-технічного прогресу. В ЄС протягом останніх років відбулися значні зміни в інноваційній політиці та механізмах і засобах стимулювання інноваційної діяльності як на

міжнародному рівні, так і в рамках окремих країн і регіонів, пріоритетного значення при цьому надавався інституційним змінам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вплив інноваційного розвитку на соціально-економічний розвиток, конкурентоспроможність країни та її місце на світовому ринку в Україні плідно досліджують вітчизняні вчені. Широке висвітлення знайшли питання, пов'язані із реалізацією інноваційної політики на загальнодержавному та регіональному рівнях, фінансуванням інноваційної діяльності, функціонуванням інноваційних структур. Зазначеним питанням присвячені наукові праці, авторами яких є наступні вітчизняні науковці: О. Амоша, Л. Антонюк, Ю. Бажал, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Денисюк, О. Лапко, І. Одотюк, Л. Федулова та інші.

Однак на сьогодні інноваційний розвиток України супроводжується низкою проблем, тому доцільним вбачається розгляд та імплементація основних підходів щодо регулювання інноваційної діяльності, які показали свою результативність в країнах ЄС.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у проведенні порівняльної характеристики інноваційної діяльності в ЄС та Україні і розробці підходів до формування інноваційної політики, яка б враховувала досвід ЄС, оскільки України не буде здатна конкурувати з іншими країнами, якщо не стане інноваційною.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під інноваційною політикою розуміють складову політики держави, яка проводить низку заходів, спрямованих на розвиток інновацій, що включають забезпечення взаємозв'язку щодо всього циклу створення та реалізації інноваційного продукту. Інноваційна політика ЄС включає в себе як класичну підтримку досліджень та стимулювання процесів обміну між наукою та економікою, так і формування рамкових умов, що покликані сприяти інноваціям.

Дослідник О. Морщагін розглядає сутність державної інноваційної політики з декількох точок зору: 1) інституційного (як сукупність інститутів, що забезпечують діяльність держави у сфері регулювання інноваційних процесів і формують специфічне інституціональне середовище взаємодії суб'єктів інноваційного процесу); 2) функціонального (як сферу та типи регулюючих функцій держави); 3) формального (як складової частини загальної політики держави, що націлена на забезпечення інтенсифікації інноваційного розвитку); 4) системного (як комплекс заходів щодо розвитку національної інноваційної системи) [5].

Можна відзначити, що підтримка інноваційної діяльності в країнах ЄС базується на декількох складових – організаційно-правовій, інституційній, фінансовій та інформаційній. Відмітимо також, що на даний час у ЄС сформувалося усвідомлення того, що "регіони є двигуном економічного розвитку, який базується на дослідженнях, техніці та інноваціях". Так, у більшості країн-членів ЄС в основі управління інноваційним розвитком знаходиться взаємодія органів державної та регіональної влади. До обов'язків регіональних органів належить створення інноваційної інфраструктури та проведення кластерної політики, на макrorівні вирішуються питання національного значення [2, с. 197].

Відомо, що політиці в галузі науки, техніки, технологій присвячений розділ договору про Європейський Союз (стаття 130). В першому пункті статті підкреслюється пріоритетність мети досягнення науково-технологічної та інноваційної консолідації ЄС. Науково-технічна політика ЄС реалізується в рамках діяльності Європейської Комісії, яка проводить політику вирівнювання рівнів технологічного та наукового розвитку кожної з країн співтовариства, а також заохочує брати участь у науково-технічних програмах Європейської Комісії.

Виділяють три спільні аспекти у підходах щодо регулювання інноваційної діяльності [4]:

- утворення нових адміністративних структур, заснованих на системному характері інновацій; зміна функцій існуючих міністерств; внесення змін у механізм координації інноваційної політики; розширення повноважень або компетенції координуючих органів;

- проведення широкої урядової кампанії з проблем нововведень; активізація діалогу між науковим співтовариством, промисловістю та громадськістю; визнання на урядовому рівні інновацій важливим фактором економічного розвитку;

- використання нового механізму прогнозування та вироблення пріоритетів "Передбачення" для формування національної інноваційної стратегії.

Якісний аналіз, оцінка та поширення інформації про інновації можливі завдяки реалізації таких заходів: поширення успішних прикладів інноваційної політики через тренди інновацій у Європі; публікація щорічних даних про стан науки, техніки, інноваційну активність компаній та інноваційне середовище (Європейський інноваційний таблоїд); спеціальні обстеження конкретних аспектів інноваційної політики, включаючи ставлення компаній до нововведень – Іннобарометр; діяльність електронної служби інформації ЄС з НДДКР та інноваційної політикиCORDIS, у рамках якої надаються також відомості про можливість використання результатів робіт із проектів ЄС.

Сучасна інноваційна політика ЄС базується на стратегічних засадах (Європа 2020: стратегія розумного, стійкого та всеосяжного зростання); розробці нормативних документів, спрямованих на підтримку інновацій та підприємницької активності. Рамкові програми залишаються основним інструментом реалізації інноваційної політики ЄС [8].

Важливого значення у європейській політиці надається ефективному використанню результатів інтелектуальної праці, зокрема йдеться про “загальноєвропейський тренд в інноваційній політиці – впровадження механізму передачі прав до дослідницьких інститутів і сприяння трансферу технологій” [7, с. 25].

На рівні ЄС розроблена науково-дослідна інноваційна програма “Горизонт-2020”, яка охоплює період 2014-2020 рр. і характеризується значним обсягом передбаченого фінансування та мету у досягненні трьох пріоритетів: генерування передових знань, досягнення індустріального лідерства та вирішення соціальних проблем, серед іншого особливої уваги приділено програмі неядерних досліджень.

Інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності в ЄС передусім орієнтується на результат. Цьому сприяє розгалужена система міжнародних ділових інноваційних центрів, що надають увесь спектр послуг із супроводу інноваційних проєктів, та існування мережі міжнародних центрів науки й високих технологій, що координують роботу над інноваційними проєктами [8, с. 43].

В інноваційному табло держави члени ЄС розділені на чотири групи [9]:

- лідери інновації : Швеція, Німеччина, Данія та Фінляндія – це країни, що досягли результатів значно вищих середнього показника по ЄС;
- країни, які наздоганяють лідерів: Нідерланди, Люксембург, Бельгія, Великобританія, Австрія, Ірландія, Франція, Словенія, Кіпр та Естонія – це країни, які мають результати вище або на рівні середнього показника по ЄС;
- помірні новатори: Італія, Іспанія, Португалія, Чехія, Греція, Словаччина, Угорщина, Мальта, Литва, Хорватія, Польща – демонструють результат, нижчий середнього показника по ЄС;
- новатори зі скромними результатами: Латвія, Румунія та Болгарія – мають набагато нижчі результати, ніж в середньому по ЄС.

Проте, кожна з країн ЄС демонструє свої індивідуальні виміри. Так, Швеція, Фінляндія, Ірландія та Великобританія мають найкращі показники людських ресурсів; Данія, Нідерланди, Швеція та Великобританія досягли найкращих позицій у відкритості та ефективності наукових досліджень; Естонія, Фінляндія, Швеція та Данія – у фінансах та підтримці інновацій; Данія, Великобританія, Бельгія та Швеція виявилися на висоті за критеріями зв'язків та підприємництва; Данія, Австрія, Німеччина та Швеція мають найвищі позиції в інтелектуальних активах.

Серед лідерів інноваційного зростання – Португалія, Естонія та Латвія, найнижчі показники інноваційного зростання – у Швеції, Великобританії та Хорватії. Також можна простежити відмінності всередині кожної з груп. У групі лідерів інновацій найбільше покращення продемонструвала Німеччина, у той час коли Швеція мала у цій групі найнижчий рівень зростання. Естонія – найбільш зростаючий інноватор у групі послідовників, за цей період Великобританія має найнижчі показники. У секторі помірних інноваторів Португалія має найбільше зростання, Хорватія – найповільніше. Серед останньої групи найпомітніший інноваційний прогрес мала Латвія.

Україна, на жаль, не проводить замірів рівня інноваційного розвитку за принципами Європейського інноваційного табло, але за офіційними даними рівень інноваційності української економіки знижується, а підтримка інновацій зі сторони держави залишається незначною.

Питома вага загального обсягу витрат у ВВП України у 2012 році становила 0,75%, у т. ч. за рахунок коштів державного бюджету - 0,33%. В середньому по країнах ЄС-27 обсяг витрат на наукові дослідження та розробки становив 2,03% ВВП. Найвища частка витрат на дослідження та розробки була у Фінляндії (3,78%), Швеції (3,37%), Данії (3,09%), Німеччині (2,84%) та Австрії (2,75%). Найменша - у Кіпрі, Румунії, Болгарії, Словаччині (від 0,48% до 0,68%) [6].

Однією з ключових цілей європейської Стратегії до 2020 р. залишається досягнення частки витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП (далі - інтенсивність R&D) на рівні 3% серед країн Європейської співдружності. Серед держав ЄС-27 лише у Фінляндії (3,78%), Швеції (3,37%) і Данії (3,09%) цей показник перевищив мету Стратегії та показник США. У Німеччині, Австрії, Словенії, Естонії, Франції, Нідерландах і Бельгії інтенсивність R&D була вищою за середнє значення у ЄС-27, хоча все ще нижчою за її цільове значення [6, с. 47].

Зрозуміло, що наукоємність тісно пов'язана із обсягом ВВП. Булкін І. наголошує на закономірності, що “чим більше останній, тим складніше досягати та підтримувати підсумкове значення внаслідок ефекту тиражування продукції, створеної на основі впровадження науково-технічних результатів” [1, с. 6]. Цим, відповідно, і пояснюють, що підвищення показника наукоємності притаманне відносно невеликим країнам – Ізраїль, Південна Корея, Тайвань, Швеція, Фінляндія, Данія.

Таким чином, у 2012 р. інтенсивність R&D України становила 0,75%, що відповідає рівню Хорватії, але є вищою рівня Словаччини, Мальти, Латвії, Болгарії, Кіпру та Румунії.

Найбільша частка витрат на наукові дослідження і розробки у ЄС-27 припадає на підприємницький сектор (62,3%), на сектор вищої освіти та державний сектор (24,0% і 12,7% відповідно). В Україні в 2012 р. ці показники становили 52,6%, 6,9% і 40,4% [6].

Високий рівень конкуренції на світовому ринку обумовлює підвищення ефективності інноваційної політики; дієвість заходів держави, спрямованих на активізацію інноваційної діяльності та фінансування науково-технічних розробок з різних джерел. Звичайно, що не всі країни ЄС сягають

поставленого рівня фінансування. Світовий досвід показав, що ефективність інноваційного зростання у Південній Кореї (6,0%) та Китаю (5,8%) у 2008-2013 рр. була вищою, ніж у ЄС (2,7%), а Японія та Австралія за цим показником наздоганяють ЄС (2,2% та 2,1% відповідно).

З метою оцінки впливу наукових та науково-технічних робіт на ВВП України використаємо метод кореляційно-регресійного аналізу, який дозволяє встановити характер і тісноту зв'язку між досліджуваними явищами та визначити і кількісно виміряти ступінь впливу окремих факторів на рівень досліджуваного явища. Проведене нами дослідження розкриває ступінь впливу обсягів виконаних наукових та науково-технічних робіт в Україні на ВВП країни протягом 1996-2012 рр., показало позитивний вплив зазначеного показника на валовий внутрішній продукт України (рис. 1). Отримане в процесі дослідження за допомогою пакету прикладних програм Statistica рівняння має наступний вигляд:

$$\text{GDP} = -103035,81 + 127,12 \cdot \text{NTR}, \quad (1)$$

де: GDP – валовий внутрішній продукт,

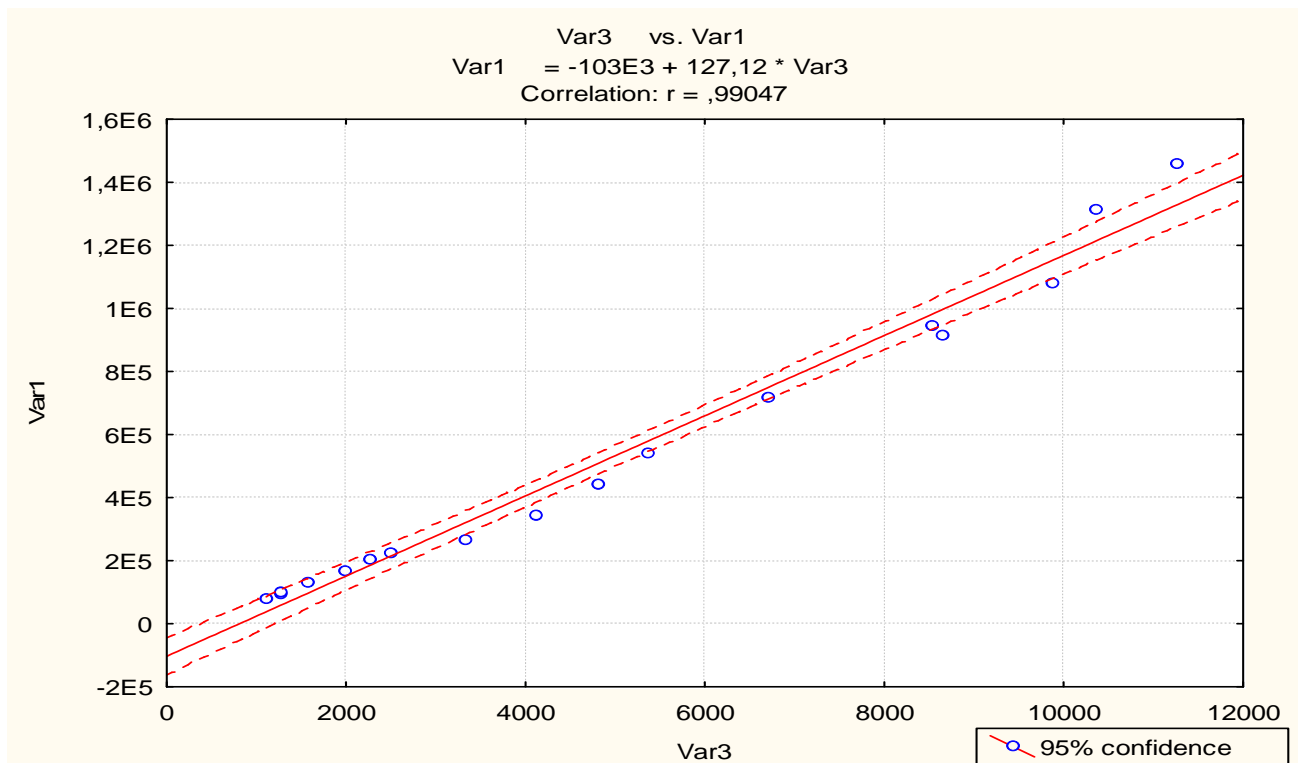
NTR – обсяги виконаних наукових та науково-технічних робіт,

$R^2 = 0,99047$, критерій Фішера = 775,9420,

p-level = 0,0020, критерій Стюдента = -3,721.

Коефіцієнт кореляції (R^2) становить 0,99, що показує тісний взаємозв'язок між аналізованими показниками. Високий критерій Фішера (775,9420) свідчить про адекватність отриманої моделі.

Отже, рівняння можна інтерпретувати наступним чином: при зростанні обсягів виконаних наукових та науково-технічних робіт на 1 млн. грн., ВВП зростає на 127,12 млн. грн.

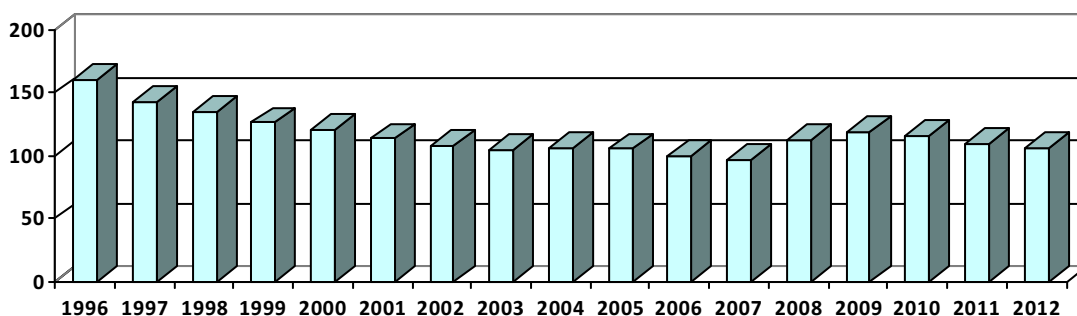
Рис. 1. Залежність між ВВП України та обсягами виконаних наукових і науково-технічних робіт

Джерело:[6]

Як можна побачити з даних рис. 2, загалом тренд чисельності виконавців наукових та науково-технічних робіт в Україні має низхідну тенденцію, за винятком незначного зростання у 2009 році. Одна з причин такого становища криється у відсутності мотиваційних стимулів та заохочення виконавців, низькому рівню престижності наукової діяльності.

Зазначають, що довгострокове нехтування інтересами виконавців призводить до профанації будь-яких урядових заяв щодо забезпечення переведення економіки на інноваційний шлях розвитку [1, с. 15].

Можна погодитися, що важливу роль у популяризації та активізації досліджень, які проводяться вченими України, відіграє їх участь у міжнародних програмах, зокрема, Європейського Союзу. Фактично це є критерієм рівня досліджень та їх сприйняття міжнародною науковою спільнотою. Участь України у європейських програмах та фондах, окрім очевидних фінансових перспектив, дає можливість отримання незалежної експертизи щодо рівня, вагомості та спрямованості своїх робіт [3, с. 20].

Рис. 2. Чисельність виконавців наукових та науково-технічних робіт в Україні, тис. осіб
Джерело:[6]

Для побудови інноваційної економіки в Україні, у тому числі з урахуванням досвіду європейських країн, доцільними вбачаються наступні заходи:

- перенесення ваги у інноваційній діяльності на регіональний рівень, де простіше вивчити місцеві інтереси і можливості та згуртувати ресурси з метою розв'язання існуючих проблем; саме на мезорівні доцільно розвивати відповідну науково-інноваційну інфраструктуру, що спеціалізуватиметься на розповсюдженні та застосуванні отриманих розробок;
- розвиток інноваційної інфраструктури, яка б забезпечувала повний цикл комерціалізації вітчизняних науково-технічних розробок, забезпечення інформаційного моніторингу інноваційних процесів на державному та регіональному рівнях відповідно до європейських стандартів;
- підвищення рівня захисту та фінансування створення об'єктів інтелектуальної власності, що в свою чергу сприятиме мотивації вчених у створенні та практичній реалізації наукових та технічних розробок;
- стимулювання участі вітчизняних підприємств у міжнародному співробітництві у сфері винахідництва та науково-технічного обміну, щоб підвищити роль України у процесах міжнародного обміну, особливо з країнами ЄС.

Висновки з даного дослідження. Створення сприятливих умов для розвитку інноваційної діяльності – пріоритетне завдання для України. Без цього неможливо досягти успіхів у економічному зростанні, зокрема у підвищенні конкурентоспроможності країни на світовому ринку. Приклад країн ЄС засвідчує, що саме увага держави, розробка системи механізмів та стимулів щодо інноваційної політики забезпечує потужний соціально-економічний розвиток. Серед основних елементів європейської стратегії для України є корисними наступні: підтримка наукових досліджень та мотивація вчених, створення сприятливого середовища для інноваційної активності, захист інтелектуальної власності, інформаційна та фінансова підтримка наукових та науково-технічних досліджень, розвиток мережі для комерціалізації отриманих розробок.

Література

1. Булкін І.О. Головні тенденції фінансування науково-технічної діяльності в Україні: чверть столітній досвід спостереження / І.О. Булкін // Проблеми науки. – 2014. – № 6. – С. 2-16.
2. Землянкін А.І. Нова інноваційна політика Європейського Союзу: досвід для України / А.І. Землянкін, І.Ю. Підоричева // Регіональна економіка. – 2013. – № 2. – С. 193-201.
3. Зінченко Н.С. Участь українських науковців у сьомій рамковій програмі Європейського Союзу / Н.С. Зінченко // Проблеми науки. – 2013. – № 7. – С. 16-21.
4. Козак Ю.Г. Інноваційний розвиток держав Європейського Союзу в контексті формування їх міжнародної конкурентоспроможності [Електронний ресурс] / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, М.І. Барановська. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream.pdf>.
5. Морщагін О.В. Державна інноваційна політика в умовах формування інноваційної моделі розвитку : дис. кандидата економічних наук : 08.00.03. / О.В. Морщагін. – Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, Донецьк, 2008. – 18 с.
6. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : статистичний збірник. – К. : ДП "Інформаційно-видавничий центр Держстату України", 2013. – 221 с.
7. Сичкаренко К.А. Мотивация ученых к коммерциализации результатов научно-исследовательских работ: распределение награды исследователя / К.А. Сичкаренко // Проблеми науки. – 2014. – № 7-8. – С. 18-26.
8. Федулова Л.І. Особливості розвитку інноваційної політики Європейського Союзу: виклики для України / Л.І. Федулова, Г.О. Андрощук // Проблеми науки. – 2014. – № 7-8. – С. 40-46.
9. Innovation Union Scoreboard 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius-2014_en.pdf.

References

1. Bulkin, I.O. (2014), Main trends in financing research and development activities in Ukraine: a quarter century experience of observation, Problems of Science, no. 6, pp. 2-16.

2. Zemliankin, A.I. and Pidorycheva, I.Yu. (2013), "The innovative policy of the European Union: experience for Ukraine", *Rehionalna ekonomika*, no. 2, pp. 193-201.
3. Zinchenko, N.S. (2013), "The participation of Ukrainian scientists in the seventh framework programme of the European Union", *Problemy nauky*, no.7, pp.16-21.
4. Kozak, Yu.H., Lohvinova, N.S. and Baranovska, M.I. (2010), "Innovative development of the European Union States in the context of formation of their international competitiveness", available at: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream.pdf>.
5. Morshchahin, O.V. (2008), "State innovation policy in the context of forming the innovative development model", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ), 08.00.03, Mykhailo Tuhan - Baranovskyi Donetsk National University of Economics and Trade, Donetsk, Ukraine, 18 p.
6. Research and innovation activity in Ukraine: statistics digest (2013), "Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy", 221 p.
7. Sichkarenko, K.A. (2014), "Motivation of researchers to commercialize the results of scientific research: distribution of researchers' awards", *Problemy nauky*, no. 7-8, pp. 18-26.
8. Fedulova, L.I. and Androshchuk, H.O. (2014), "Features of development of the innovation policy of the European Union: challenges for Ukraine", *Problemy nauky*, no. 7-8, pp. 40-46.
9. Innovation Union Scoreboard (2014), available at: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius-2014_en.pdf

УДК 332.14 : 636

Кундеус О.М.,
к.е.н., доцент кафедри обліку у виробничій сфері
Тернопільський національний економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНО-КЛАСТЕРНИХ ПРОЦЕСІВ В АПК

Kundeus O.M.,
санд.сц.(екоп.), ассистант профессор of the department
of accounting in the production sphere
Ternopil National Economic University

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF INTEGRATION AND CLUSTER PROCESSES IN THE AIC

Постановка проблеми. Об'єктивна необхідність розвитку конкурентоспроможного агропромислового виробництва в умовах ринкових відносин вимагає принципово нових підходів до організації його ведення. В першу чергу необхідно запровадити механізми ресурсного, технологічного та організаційного його оновлення, залучення інвестицій, захисту інтересів вітчизняних товаровиробників, врегулювання міжгалузевих диспропорцій, усунення посередницького впливу, побудови замкнутого циклу виробництва, переробки та реалізації продукції, виходу на зовнішні ринки продукції і капіталів, впровадження інновацій та розбудови інфраструктури. Все це вимагає активного розвитку інтеграційно-кластерних процесів.

Процеси галузево-територіальної інтеграції та економічної кластеризації в сфері АПК є законодавчим етапом та чинником об'єктивного розвитку ринкових систем. Вони є основою для активного формування нового типу економічних відносин між економічними суб'єктами, а також розвитку нових механізмів реалізації їх економічних інтересів.

Переваги інтеграції для сільськогосподарських підприємств полягають у можливості: цілеспрямованого розвитку, орієнтованого на кінцевий результат-прибуток; зростання ділової активності; розробки та впровадження перспективних програм, що ґрунтуються на диверсифікації виробництва; своєчасного розрахунку з кредиторами, постачальниками, підрядчиками, найманими працівниками; централізованого забезпечення матеріально-технічними ресурсами; поліпшення стану наявної матеріально-технічної бази; сприятливих умов для реалізації продукції; розширення ринків збуту або створення власної реалізаційної мережі.

Практичне значення дослідження процесів економічної кластеризації полягає у визначенні основних рушійних сил розвитку сучасного підприємництва та механізму створення стратегічних і оперативних переваг в умовах конкурентно-напруженого ринкового простору. Виявлення позитивних і негативних суспільно-економічних наслідків залучення економічних суб'єктів до кластерів, що є об'єктивно обумовленою тенденцією розвитку світового підприємництва, а також розробка